

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

§. 2. Motiva.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79369)

Ex Novo.

Offerebant ei paralyticum jacentem in lecto. Matth. 9. 2. Portitores cœlestes, qui paralyticos ad Christum sanandos portant, sunt similes his Evangelicis. Barradius D. 18. Pent. t. 2, l. 5. c. 29.

Congregabit triticum in horreum suum. Luc. 3. 17. Iusti tritico similes: quia utiles sunt proximo, & fructificant. Triticum molitur, coaptatur, coquitur, dividitur; ut homines sustentet: sic sancti, ob salutem proximorum, se consumunt. Stella hic.

Et ait servus &c. Luc. 14. 22. Diligens erat, & obediens. Licet enim primò, secundo, & tertio, mittatur; nunquam se excusat, nec laborem refugit, non excusationem priorum præterdit. Zelò insuper fervebat: *adhuc locus est*; his omnibus adductis adhuc numerus Electorum non est completus. Sylveira hic.

Aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aque salientis in vitam æternam. Joan. 4. 14. Fons aquam retinere nescit; sed arva copiosis gessit rigari laticibus; & quò scaturigo abundantior; & auctior est impertitio. Naxera tr. de B. V. §. 28.

Vidit Joannes Apoc. 4. 6. *in medio sedis, & in circuitu sedis, quatuor animalia.* Qui poterant in medio simul esse, & in circuitu? Quatuor animalium nomine, Doctores, & Curatores animarum, significantur: qui tam præstò adsunt omnibus; acsi in medio, & in circuitu; intus, & foris; ubique semper, in salutem animarum, excubant. Mendoza in 1. Reg. 1. Annot. 4. Sect. 1.

Ex Patribus & aliis.

Duo sunt in hac vita genera justorum: unum videlicet bene viventium; sed nulla docentium: aliud vero rectè viventium, & eadem rectè docentium. Sicut & in cœli facie aliæ stellæ prodeunt, quas nullæ pluvie subsequuntur; aliæ prodeunt, quæ arentem terram magnis imbribus infundunt. S. Greg. mor. l. 27. c. 5.

Adestum caris, non petulantia, atque impudentia, sed vitæ libertate: non oblatione; sed recti custodiâ; noctibusque illis, quas pro animarum salute pervigiles traducis. Atque eò etiam nomine canis: quia virtutis familiares atque domesticos, mulces; externos latrando infestatis. S. Gregor. Naz. or. 33. in laudem Heronis Philosophi, olim Cinici.

Beatus, qui bona evalit sâgena spiritualis, multosque pisces optimo suo cepit Domino. S. Ephrem lib. de Beatitudinibus.

Beatus, cujus mens, tanquam nubes pluviis, divinâ gratiâ plena est; animasque mortalium ad incrementum fructuum vitæ capiendum irrigat. Idem ibidem.

Nubes. Lem: *Effluendo consumitur. Consumitur nubes, & pertransit.* Job. 7. 9. Picinelli.

§. II.

Motiva.

Primum.

Zelus Deo, & Christo, gratus.

Ex Veteri.

Locuta est Maria, & Aaron, contra Moysen. Num. 12. 1. Illa punita leprâ, illò indemni. Sed cur? *omni tempore, quò leprosus est, solus habitabit extra castra.* Levit. 13. 46. Aaron Sacerdos erat; ac ideo animarum curæ semper invigilare, circuire, conversari, debebat. Quòd si autem leprâ punitus fuisset; fungi officio suò non potuisset. Paoletti f. 11. de S. Marco.

Afferre Domino, filii Dei, afferre Domino filios arietum. Psal. 28. 1. Hoc est totum, quod expetit, quod requirit: ovium foetus, vile terreni pecoris germen, stratos per viam partus, femina effusa per campos; divino Patri ut divina soboles offerat, admonetur. S. Chrysost. hic. f. 10.

Caput meum plenum est rore &c. Cant. 5. 2. Quia multi in Ecclesia positi, & Deum cum credunt; & tamen frigidi persistentes ad ardorem charitatis non accenduntur: per cincinnos autem populos intelligimus. Ad hos accendendos sponsa excitatur; dum spiritualis quilibet pro adificatione plurimorum, ab otio ad prælationem Ecclesiæ vocatur. S. Gregor. hic.

Expoliavi me tunicâ meâ &c. Cant. 5. 3. Fortè & tu, ô anima magni Apostoli! sive cuiuscunque viri Apostolici, sabbathizare vis. Sed ecce vox *Dilecti tui pulsantis* Cant. 5. 2. *aperi mihi forer mea! amica mea!* Hæc dicens, utique angariare te vult mille passus, quod est Sabbathi iter. Angariare, inquam, te vult: ut, postpositâ, quam elegeras, solitaria contemplationis require, surgas; illi aperias; vadas Evangelium eius annuntiare: & hoc in una parte orbis terræ in Asia. Vade cum illo alia duo millia passum: id est, noli contentus esse in una Asia prædicare; sed etiam in Africa, & in Europa, prædicando labora; laborando prædica Evangelium. Et hòc modò pulchrè angariatus es, vadens cum illo, non solum mille passus; sed & alia duo: suntque tria millia passuum; quia tres sunt partes orbis terrarum. Rupertus lib. 5, in Matth.

Vox dilecti mei pulsantis: aperi mihi forer mea &c. Cant. 5. 2. Jam sponsæ Ecclesiæ ostium cordis aperuerat sponse; totumque cor illi tradiderat, ut patet Cant. 2. 16. *Dilectus meus mihi, & ego illi.* Pulsat tamen id sponsa Ecclesiæ proximorum quoque clausa corda, per suos Concionatores, clave prædicationis aperiat, ait Cassidorus, Beda, Just. Origelitanus, Richardus, Anselmus, Rupertus &c. S. August. f. 57. in Joan. pulsat, ut excutiat quietem sanctis; & clamat: *aperi mihi*, prædica me. Ad eos quippe, qui clausurunt contra me, quomodo intrabo sine aperiante? quomodo enim audient sine prædicante? Rom. 10. 14.

Ad hoc, scilicet ad procurandam aliorum salutem, quatuor titulis, quasi stimulis, eam perurget. *Primò: soror*, inquit, *mea es*: quia par est, ut assimileris mihi; quia frater tuus sum: ut, ego è coelis ad terram in carnem descendi, vivensque totum me impendi hominum salutem; sic & tu mecum te totum eidem impendas. *Secundò: amica mea es*. Si ergo amas me, pascere oves meas. Quare satage; ut & ceteri me amant, mihi que fiant amici. *Tertiò: columba mea es: sponsa mea es* fecunda: columba enim singulis mensibus parit. Tu ergo quoque assidue mihi filios parias, & partos nutrias. *Quartò: pura, & immaculata; pura, & perfecta es*. Cur ergo patieris per proximorum scelera quasi inquinari puritatem meam? quin potius eos depuras, perficis; ubique, imò & mihi, similes efficere satagis, Cornelius hic.

Si separaveris pretiosum à vili, quasi os meum eris. Jer. 15. 19. Quid hoc est? qui ab errore ad veritatem manuduxerit; vel à peccato ad virtutem; proximum induxerit; pro virili humano me imitatur. Nihil ita gratum est Deo, & ita curæ; ut animarum salus. S. Chrysost. hom. 3. in Gen. Pretiosum à vili separat, qui humanas mentes à reprobo antiqui hostis imitatione disjungit. S. Gregor. mor. l. 33. c. 16. ante finem.

Ex Novo, & Patribus.

Euntes discite, quid est, misericordiam volo, & non sacrificium. Matth. 9. 13. Illam patenter misericordiam se requisivisse significat, quæ impenditur circa curam animarum. S. Rupertus in Os. c. 6.

Neminem per viam salvaveritis. Luc. 10. 4. q. d. ita sitis attenti, & festini ad iter, & ad salutem animarum; quòd de exteriori salutatione, ac aspectu viatorum, quasi non curetis. S. Thom. Aqu. in Gen. 19.

Nullum Deo omnipotenti tale est Sacrificium, quale est zelus animarum. S. Gregor. hom. 12. in Ezech. 3.

Nulla res Deo gravior est, quam ut universam vitam ad commune commodum conferas. Idcirco ratione, atque oratione, nos Deus decoravit; mentem, atque ingenium, concessit; manus, pedes, vires corporis dedit: ut his, & nos ipsos, & proximos, tutemur. S. Chrysost. hom. 79. in Matth. 25.

Si Deum honorare conaris, non aliter melius, quam in hominis salute, poteris acclitare. S. Laur. Just. de compunctione &c.

Secundum.

Exempla.

Ex Veteri.

Non videbit me homo, & vivet. Ex. 33. 20. Merito admiratur S. August. in solil., cur non Moyses mox exclamet: fac Domine! & moriar, ut te videam. Tam sublimis erat ejus charitas; ut potius voverit vivere inter populi murmura; ut illuminaret populum in religione; quam supremò gaudiò ex visione Dei repleti. Sylveira in Act. 25. 10.

Fornicatus est populus. Num. 25. 1. Iratus Hebræo DEUS erat, quippe qui suam cum Moabitibus Venerem coluerat. Dolebat Moyses; & ejulatu plorabant magnò viri boni. v. 6. qui *stebant ante fores tabernaculi*. Nec tamen Deum pro fletu propitiatum lego. Irruit Phinees in Hebræum male mentis cum bono successu: & Dominus ad Moysen. *Phinees avertit iram meam à filiis Israel*. v. 11. Oleaster: expende, quanto plus valeat ad placandum Dominum vindicta malorum, quam lacrymæ: ut illa placaverit Dominum, & ab ira revocaverit; quod lacrymæ facere non poterant. Velloso in Judith 7. Paræn. 18.

Trahere me post te: curremus. Cant. 1. 3. id est, si traxeris, non ego sola curram; sed curabo, ut adolescentulæ animæ, alique plures, post te currant. de Ponte hic Exh. 7. §. 4.

Donec introducam &c. Cant. 3. 4. Non tantum tenebo illum mihi; quia *charitas non quarit, quæ sua sunt*: & idè non quiescam, donec orationibus, & prædicationibus, & exemplis, introducam eum per cognitionem, & amorem, in universum Mundum; qui domus est Sapientiæ increatæ matris meæ. Idem hic Exh. 4. §. 4.

Ecce ego mittam vobis Eliam prophetam. Malach. 4. 5. Elias potius, quam Moyses, vel quis alijs, erit præcursor secundi adventus Christi. *Primò*: ob ingentem zelum, quò præ alijs prophetis ditatus fuit. Vide 3. Reg. 18. 40. Simili zelò opus erit in fine Mundi, quando refrigeret charitas. *Secundò*: quia, sicut sub Noe Mundus perivit diluviò: ita in fine peribit igne. Moraliter hic discite: quanta virtus sit zelus, quantique Deus faciat zelosos: utpote quos velit sibi esse vicinos; suosque esse præcursores, & indices. Cornelius hic.

Ex Novo.

Christi Domini.

Rogabat illum quidam de Phariseis, ut manducaret cum illo. Luc. 7. 36. Legitur Christus accessisse ad convivia invitatus. Sumebat corpore cibum, & refundebat ex ore suo in audientium corda doctrinam: & nobiliora, quam acceperat, erogabat; spiritualia pro corporalibus benignè rependens: simulque prænosceus, infiniti esse præcii, eum suscepisse hospitium. Et per corporale hospitium ad cordis interiora per fidem tendebat ingressum. Sim. Cass. l. 4. c. 10.

Jesus ergo fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem &c. Joan. 4. 6. Perquiramus, quæ de causâ, & locum, & horam, & absentiam Discipulorum, indicavit. *Hora erat quasi sexta &c.* Cur locum dixit? docebo: in spirituali venatione versabatur; cujus causâ in locum illum se contulerat, unde poterat prædam referre. Cur autem horam quoque dixit? audi: egena erat hæc Samaritana, manuum labore victum quarebat. Hora verò sexta, quò tempore quieti à labore vacabant omnes, tum illa aquam advehebat: quod noscens Dominus, opportunitatem cepit ad spirituales hanc prædam venandam. Quare verò Discipulos

Zzz zz 3

luc 8

suos ablegavit? Mulier illa paupercula erat misera, ut jam dictum; neque potuisset multorum satellitum numerum contueri. Quod si Magistri dignitatem vidisset, & Discipulorum cœtum; subito fortassis aufugisset; ac præda petuisset. S. Chrysost. tom. 6. orat. in Samaritanam.

Comprehensus sum à Christo. Philipp. 3. 12. ait Paulus: eram in perditorum numero, suffocabar: apprehendit me Christus: summò studio infestatus est fugientem; ut revocaret ad se. Isidorus Clarius l. 2. or. 10.

Aliorum.

Habeo sub me milites. Matth. 8. 9. Attendant hic Sacerdotes, & Clerici; qui tot habent animas ad curandum; in quibus ferè vix est unica sana: & ita solliciti sint, ut ille Centurio: qui centum milites habens sub se, & propter unum servum ægrum sollicitè tam devotè rogabat Jesum, ut sanaret eum. Hugo Card. hic.

Percurrentes universam regionem. Marci 6. 55. Vide, quanta sit fides hominum Genesareth! ut non præsentium tantum salute contenti sint; sed mittant ad alias per circuitum civitates, quò omnes currant ad Medicum. S. Hieron.

Neque tu times Deum? Luc. 23. 40. Non solum non advertebat mentem ad cruciatus; sed, omnibus suis relatis, res alterius curabat: & ut illum ab errore eriperet, & Magister ejus in cruce fieret, omni ope studebat. S. Chrysost. hom. in Crucem.

Reliquit ergo hydriam suam mulier, & abiit in civitatem. Eccl. Joan. 4. 28. Hoc signum, si diligitur Christus: quòd is, qui diligit, in ejus amicitiam alios trahit. Sim. Cass. hic. l. 11. c. 3. De aqua gratiæ, quam acceperat, in alios refundebat. Idem ibid.

Interrogabat horam ab eis. Joan. 4. 52. Cur quarit de hora? Glossa interlin: non diffidit de misericordia Domini; sed desiderat, ut virtus divina fervorem confessione plurimis innotescat.

Ascendit Petrus in superiora, ut oraret, circa horam sextam: & cum esuriret, voluit gustare. Act. 10. 9. 10. Mirandum, cur sanctum virum post orationem fames sequeretur; cum soleat fames oratione depelli, & esuriens anima non nisi oratione saginari. Existimo, Petrum post orationem non esurisse cibum hominum, sed salutem: nec inedia venatum esse corporis, sed inopia Credentium laborasse. Cum enim Judaicus populus perfidus, & ingratus, illò prædicante, Christo non crederet, famem quodammodo Petrus officii sui sustinebat. S. Ambros. f. 10. de Sanctis. Apud Did. Niss. D. 3. Pasch. §. 1.

Ego autem libentissime impendam, & superimpendar ipse pro animabus vestris. 2. Cor. 12. 15. Si & ipsam carnem infumere oporteat; non parcam propter vestram salutem. S. Chrysost. hom. 26. hic.

Complures his in locis, ob id unum, modò Christiani non sunt; quòd desunt, qui eos

faciant Christianos. Mihi verò persæpe venit in mentem, circum Europæ Academiæ, ac præcipuè Parisiensem, cursare, & infani risu passim vociferari; eosque, qui doctrinæ plus habent, quàm charitatis, his compellere verbis: heu! quàm ingens animarum numerus, vestro vitio exclusus cœlo, deturbatur ad inferos! utinam illi, quemadmodum in literas, ita in hanc quoque curam incumberent; ut reddere possent Deo doctrinæ, creditorumque talentorum, rationem. &c. S. Franc. Xavierius l. 1. ep. 5. Societati Romam.

§. III.

Zelus animarum in periculis tutus, non pervertitur.

Figuræ, Symbola.

At illa venit ad eum ad vespèram, portans ramum olivæ viventibus foliis in ore suo. Gen. 8. 11. Mirum, quòd ramum olivæ, salutis signum, & victoriæ, portet columba; quæ inter putrida cadavera commorata est. Non perit; potius novæ pacis affert ad cellulam insignia, qui ad hominum utilitatem recessit, Dion. Carth. quandam obscuracionem splendide contemplationis quandoque incurrit servi Dei: sed redeuntis ad Dominum mox recuperare amissa contendunt; & magis, quàm antea, illuminantur. Escobar tr. 5. Proph. Chr. l. 4. Sect. 1. Obs. 1.

Cum suggerent filios Israël. Jos. 10. 11. Solum dirigebantur isti lapides in Chanaanæos: & cum Judæi Chanaanæi fugientibus propinqui essent; lapides, plurimos de Chanaanæis occidentes, neminem de Judæis tetigerunt. Abulen. q. 8. Quia scilicet periculosos pro aliena salute conflictus sustinuerunt. Naxera in Jos. 10. hic.

In plateis sicut cinnamomum, & balsamum aromatizans, odorem dedit. Eccl. 24. 20. Justi, & spirituales, quos sapientia cœlestis in omnibus actionibus dirigit; in locis maxime suspectis, & in quibus major peccandi occasio; majorem virtutum, devotionis, modestiæque suæ, odorem diffundunt; qui eos gratos, & spectabiles, facit. Bessius D. 2. Epiph.

Simile fermento, quod acceptum mulier abscondit. Eccl. Matth. 13. 33. Fermentum in massæ inspiditatem non transiit; sed potius massam ad saporis sui trahit æmulationem. Justo enim agnatum est, ab iniquis sociis non solum non perverti; sed eos ad sui imitationem allicere. Escobar tom. 6. Parab. Chr. l. 7. Sect. 2. Obs. 5.

Quemadmodum radii solis contingunt quidem terram; sed ibi sunt, unde mittuntur: sic animus magnus, & sacer, & in hoc demissus, conversatur quidem nobiscum; sed hæret origini suæ. Illine pendet, illuc spectat, ac nititur; nostris tanquam melior interest. Seneca ep. 41.

Testimonia.

Ex Veteri, & Novo.

Omne opus tuum non facies in ea. Ex. 20. 10. Ita legit Tertull. Dicendo tuum, de humano